

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 338/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 5 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25 Co 12/2018 z 11. júla 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.
2. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 5 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 25 Co 12/2018 z 11. júla 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) zo 7. apríla 2009 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 59/2010 z 8. júna 2010 bol sťažovateľ oslobodený spod obžaloby a v ten istý deň bol prepustený z väzby na slobodu. Vo väzbe bol vyše 14 mesiacov.

3. Sťažovateľ si žalobou uplatnil nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Domáhal sa zaplata sumy 10573,88 € z titulu nemajetkovej ujmy z dôvodu trvania väzby, náhrady škody na zdraví v sume 1168 € spôsobenej policajnou brutalitou pri zásahu a náhrady škody v sume 1000 € predstavujúcej trovy právneho zastúpenia.

4. Okresný súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 3 C 273/2011 zo 16. apríla 2014 tak, že žalobu sťažovateľa zamietol z dôvodu, že neunesol dôkazné bremeno. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 25 Co 35/2015 z 30. septembra 2015 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil v zamietavej časti o nahradenie nemajetkovej ujmy a ujmy na zdraví. V časti náhrady škody predstavujúcej trovy právneho zastúpenia rozsudok okresného súdu zmenil a žalobe sťažovateľa vyhovel. Proti rozsudku krajského súdu z 30. septembra 2015 – v časti v ktorej zmenil rozsudok okresného súdu – podal žalovaný (Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, pozn.) dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 3 Cdo 153/2016 z 12. decembra 2017 tak, že v napadnutej časti rozsudok krajského súdu z 30. septembra 2015 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd – viazaný právnym názorom najvyššieho súdu – rozhodol napadnutým rozsudkom z 11. júla 2018 tak, že aj v časti týkajúcej sa náhrady škody predstavujúcej trovy právneho zastúpenia potvrdil rozsudok okresného súdu zo 16. apríla 2014, ktorým tento žalobu sťažovateľa zamietol.

5. Sťažovateľ nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu v napadnutom rozsudku a poukazuje pri tom na to, že zákon č. 514/2003 Z. z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu, t. j. bez ohľadu na zavinenie, ktorej sa štát nemôže zbaviť, z uvedeného dôvodu sa neposudzuje *„správnosť jeho rozhodnutia, z hľadiska či jeho orgán pri rozhodovaní porušil právnú povinnosť a škodu zaviniť. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti celého konania je jeho výsledok.“*. Sťažovateľ poukazuje na to, že do väzby bol vzatý z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na základe v tom čase existujúcich skutočností nasvedčujúcich tomu, že bude pokračovať v trestnej činnosti. Z uvedeného však nemožno *„automaticky vyvodiť záver v zmysle ust. § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z., že som si väzbu zaviniť sám svojím konaním, v tomto prípade je nutné poukázať na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 6. 2013 sp. zn. 4 Co 238/2012, podľa ktorého aj vzhľadom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 29. 12. 2012 sp. zn. 1 Cdo 65/2012, danú situáciu je potrebné posudzovať aj v zmysle ustanovenia čl. 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru... i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol*

v zmysle § 8 ods. 5 písm. b) zák. č. 514/2003 Z. z. Pri aplikácii dohovoru je nevyhnutné neopomenúť osobitosť spočívajúcu v tom, že pôvodne zákonná väzba nepredstavujúca porušenie čl. 5 ods. 1 až 4 Dohovoru sa v dôsledku oslobodenia spod obžaloby stáva z hľadiska vnútroštátnej úpravy nezákonnou a tým sa zakladá zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú obžalovanému vykonanou väzbou.“.

6. Sťažovateľ poukazuje na to, že dôvodnosť trestného stíhania je „*conditio sine qua non*“ pre väzbu, preto pri rozhodovaní o vzatí obvineného do väzby musí sudca pre prípravné konanie dôsledne skúmať, či trestné stíhanie je opodstatnené. Preto ak „*zistí, že skutkové okolnosti uvedené v uznesení o vznesení obvinenia sú v rozpore s už zabezpečenými dôkaznými prostriedkami, alebo zistí, že dôkazné prostriedky obsiahnuté v spise neboli zabezpečené alebo vykonané zákonným spôsobom (napr. bola vykonaná nezákonná prehliadka), nemôže rozhodnúť o vzatí obvineného do väzby, hoci by aj bol daný dôvod väzby. Procesným dôsledkom takého stavu bude rozhodnutie o nevzatí obvineného do väzby (porovnaj R 95/1999).*“.

7. Z uvedených skutočností vyplýva, že v jeho prípade sudca pre prípravné konanie, ktorý rozhodoval o väzbe, zrejme neskúmal materiálne podmienky väzby, „*prehliadol nezákonnosť jediného dôkazu od ktorého sa odvíjalo moje obvinenie, čo malo za následok moje oslobodenie ma spod obžaloby, a teda do väzby som ani vzatý byť nemal, čo znamená, že čokoľvek by som pred sudcom pre prípravné konanie vypovedal mal rozhodnúť o nevzatí ma do väzby z dôvodu nezákonne získaných dôkazov. Čo znamená, že väzbu som si nemohol v žiadnom prípade zaviniť sám, lebo do väzby som ani vzatý byť nemal vzhľadom na absenciu relevantného zákonného dôkazu. Preto polemika o tom, čo som vypovedal, je tu bezpredmetná.*“. Vzhľadom na to, že konajúce súdy túto vec neposúdili týmto spôsobom, t. j. nezistovali, či sťažovateľ mohol byť vzatý do väzby, porušili označené práva podľa ústavy a dohovoru.

8. K včasnosti podania ústavnej sťažnosti sťažovateľ uvádza, že napadnutý rozsudok krajského súdu mu bol doručený 15. marca 2020. Uvádza, že napadnutý rozsudok bol už skôr doručený jeho právnomu zástupcovi, avšak je zjavné, že predmetné rozhodnutie

„malo byť správne doručované na moju adresu, keďže vypovedanie plnej moci môjmu obhajcovi JUDr. Januškovi bolo súdu doručené dňa 14. 12. 2015, čo je zo spisu zrejmé“.

9. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o ústavnej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo (sťažovateľa)... podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 5 ods. 5 Dohovoru a čl. 6 ods. 1 Dohovoru bolo porušené rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25 Co 12/2018 z 11. júla 2018.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25 Co 12/2018 z 11. júla 2018 sa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.“

10. Sťažovateľ podľa § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, vzhľadom na to, že mu momentálne majetkové pomery nedovoľujú si zvoliť vlastného právneho zástupcu a navyše sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon o ústavnom súde.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

18. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práv podľa čl. 5 ods. 5 a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu. Sťažovateľ namieta právny záver krajského súdu, podľa ktorého si mal zaviniť vzatie do väzby sám, preto mu neprináleží náhrada škody, hoci napokon bol spod obžaloby oslobodený. Argumentuje, že zodpovednosť štátu za škodu je objektívna, pričom štát sa tejto zodpovednosti nemôže zbaviť. Sťažovateľ právny názor krajského súdu považuje za arbitrárny.

III.1 K včasnosti podania ústavnej sťažnosti

21. Sťažovateľ k ústavnej sťažnosti priložil napadnutý rozsudok, na ktorom je vyznačená doložka právoplatnosti, podľa ktorej napadnutý rozsudok nadobudol právoplatnosť 6. augusta 2018, ústavnú sťažnosť pritom doručil ústavnému súdu 24. apríla 2020.

22. Ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k otázke doručovania napadnutého rozsudku a tiež k tvrdeniu sťažovateľa, že napadnutý rozsudok nemal byť doručený jeho právnenému zástupcovi, keďže došlo k ukončeniu zastupovania.

23. Predseda okresného súdu poskytol svoje stanovisko v liste Spr 235/20 zo 17. júna 2020, v ktorom uviedol, že zákonná sudkyňa po pridelení spisu zistila, že okresnému súdu bolo 18. decembra 2015 doručené oznámenie advokáta JUDr. Janušku o ukončení právneho zastúpenia sťažovateľa. Súdna tajomníčka, ktorá dala pokyn na zaslanie napadnutého rozsudku, sa zrejme riadila záhlavím napadnutého rozsudku, v ktorom bol uvedený aj tento právny zástupca. Z týchto skutočností vyplýva, že *„doložka právoplatnosti vyznačená tak na rozsudku odvolacieho súdu zo dňa 11. 07. 2018, ako aj na rozsudku súdu prvej inštancie (č. l. 90) napadnutom odvolaním, bola vyznačená nesprávne, keďže rozsudok odvolacieho nebol doručený žalobcovi, hoci mal byť...“*.

24. Ústavný súd na účely záveru o včasnosti podania ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že sťažovateľ ju podal v lehote podľa § 124 zákona o ústavnom súde. Vychádzal pri tom z vyjadrenia okresného súdu, podľa ktorého napadnutý rozsudok krajského súdu bol doručovaný nesprávne právnenému zástupcovi sťažovateľa, napriek tomu, že došlo k ukončeniu zastupovania. Z uvedeného dôvodu bola aj nesprávne vyznačená doložka právoplatnosti na napadnutom rozsudku. Ústavný súd vychádzal tiež z tvrdenia sťažovateľa, že napadnutý rozsudok mu bol doručený 15. marca 2020. Z uvedeného dôvodu ústavný súd neprihliadol na to, že okresný súd – aj z dôvodu nejasného rozsahu splnomocnenia sťažovateľa pre [REDAKOVANÉ] – z opatrnosti doručoval napadnutý rozsudok 11. júna 2020 sťažovateľovi opakovane.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 5 a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 11. júla 2018

25. Krajský súd napadnutým rozsudkom z 11. júla 2018 potvrdil rozsudok okresného súdu v časti, ktorou zamietol žalobu sťažovateľa o uloženie povinnosti žalovanému zaplatiť

sťažovateľovi 1000 € ako náhradu škody z titulu trov právneho zastúpenia. Krajský súd v napadnutom rozsudku poukázal na priebeh konania a na jednotlivé rozhodnutia, ktoré v uvedenej veci boli vydané. Je relevantné, že krajský súd rozhodoval vo vymedzenej časti konania po tom, ako najvyšší súd ako dovolací súd rozhodol o dovolaní žalovaného tak, že zrušil rozsudok krajského súdu z 30. septembra 2015 v časti, v ktorej zmenil rozsudok okresného súdu a žalovaného zaviazal zaplatiť sťažovateľovi 1000 € z titulu náhrady trov právneho zastúpenia a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd vo svojom uznesení z 12. decembra 2017 uviedol, že sťažovateľ vyvodzoval svoj nárok na náhradu škody z titulu trov právneho zastúpenia (trov obhajoby) z rozhodnutia o väzbe, a nie z inej skutočnosti, napr. z uznesenia o vznesení obvinenia. Najvyšší súd dospel k záveru, že krajský súd neposúdil tento nárok so „zreteľom na existenciu špeciálnej právnej úpravy o škodových nárokoch v súvislosti s väzbou, odvolací súd neposúdil uplatnený nárok na náhradu trov obhajoby žalobcu z aspektu ustanovení § 8 ods. 5 písm. b) a ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z...“. Krajský súd po vrátení veci bol pri rozhodovaní viazaný právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu.

26. S poukazom na právny názor dovolacieho súdu krajský súd poukázal na to, že zákon č. 514/2003 z. z. upravuje v § 8 ods. 5 rozhodnutie o väzbe ako špecifický typ rozhodnutia zakladajúceho právo na náhradu škody. Uvedené ustanovenie je špeciálnou úpravou odlišnou od úpravy podmienok pre vznik práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa § 5 a § 6 zákona č. 514/2003 Z. z. Pre vznik práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa § 5 a § 6 sa vyžaduje zrušenie rozhodnutia po nadobudnutí právoplatnosti. Pri rozhodnutí o väzbe nedochádza priamo k zrušeniu tohto rozhodnutia pre jeho nezákonnosť, ale právo na náhradu škody zakladá právoplatný oslobodzujúci rozsudok (prípadne zastavenie trestného stíhania) v trestnom konaní, v ktorom bolo rozhodnutie o väzbe vydané. Právo na náhradu škody nevznikne, ak si osoba uloženie trestu ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama [§ 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z.]

27. Krajský súd poukázal na to, že predpoklady vzniku nároku na náhradu škody rozhodnutím o väzbe sú vymedzené pozitívne (§ 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z.) a tiež negatívne (§ 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z.). Použitím logického a systematického výkladu týchto ustanovení krajský súd dospel k záveru, že pri naplnení niektorého z predpokladov podľa § 8 ods. 5 a pri súčasnom naplnení aspoň jedného z negatívnych predpokladov vymedzených v § 8 ods. 6 nárok na náhradu škody nevznikne. V rámci týchto úvah krajský súd poukázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 444/2012 z 3. októbra 2012.

28. Pokiaľ ide o negatívnu podmienku vymedzenú v § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z., t. j. ak si osoba väzbu zavinila sama, krajský súd uviedol, že výklad tejto podmienky je úlohou všeobecného súdu, vychádzajúc z konkrétnych okolností každého prípadu. Krajský súd, vychádzajúc zo zápisnice z výsluchu sťažovateľa v prípravnom konaní z 3. apríla 2009 sp. zn. Tp 17/2009, dospel k záveru, že bolo nepochybné, že v rozhodnej dobe – vzhľadom na vtedajšie správanie sťažovateľa – existovala dôvodná obava, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti, ktorej sa mal dopúšťať v súvislosti s výrobou, držaním a obchodovaním s omamnými a psychotropnými látkami. Sťažovateľ pri výsluchu sudcovi pre prípravné konanie uviedol, *„že bol požiadaný zabezpečiť drogu, konkrétne heroín pre známeho, ktorému uviedol, že pozná osobu, ktorá by mu drogu predala, za ktorou spolu išli na dohodnuté miesto, keď on sám vystúpil z auta, kde ho už čakala osoba, ktorá mu heroín odovzdala, za ktorý zaplatil 1.000,- Eur, ktoré mu tento známy dal. Za túto pomoc mu bolo slúbených 5 gr. heroínu, teda nemal slúbené peniaze ale drogy. Ďalej uviedol aj to, že osobne užíva heroín denne počas 10 rokov, prístup k droge si zabezpečuje cez rôzne osoby. Peniaze na drogy si zabezpečuje z rôznych zdrojov, predtým ako bol nezamestnaný aj pracoval, teraz vozí ľudí pre drogy. V minulosti bol trestne stíhaný za majetkovú trestnú činnosť...“*.

29. Podľa krajského súdu zavinenie obvineného znamená, že jeho zavinené konanie – úmyselné alebo nedbanlivostné – bolo dôvodom na podanie návrhu na vzatie do väzby a tiež dôvodom vyhovievania tomuto návrhu. Teda nejde o to, či jeho zavinené konanie vyvolalo podozrenie, že bol spáchaný trestný čin a či naplnilo skutkovú podstatu trestného

činu, pre ktorý sa viedlo trestné stíhanie. Relevantné je to, či jeho konanie bolo dôvodom k obave, že v danej veci bude pokračovať v trestnej činnosti, pre ktorú je stíhaný. V uvedenom prípade „*preventívny charakter väzby spočíval v obave pokračovania konania žalobcu obdobným spôsobom ako predchádzal jeho zadržaniu, ako i to, že vzhľadom na ním popísaný spôsob zabezpečovania si drogy, na ktorej je závislý a bez pravidelného príjmu bude postupovať obdobným spôsobom. Teda v danom prípade je podľa odvolacieho súdu dané zavinenie žalobcu na vzatí ho do preventívnej väzby. Samotné následné oslobodenie spod obžaloby ako výsledok trestného konania je základnou podmienkou z hľadiska § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. pre vznik práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, nie je však rozhodujúcou skutočnosťou pre posúdenie, či ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, si väzbu zaviniť sám. To, že neskôr bolo v trestnom konaní konštatované, že prehliadka motorového vozidla, pri ktorej boli zaistené drogy, nebola vykonaná podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku a jej vykonaním došlo k porušeniu základnej zásady trestného konania uvedenej v § 2 ods. 1 Trestného poriadku a týmto aj k porušeniu práva obžalovaného na obhajobu, pričom výsledky tejto prehliadky preto nemožno v zmysle § 119 ods. 2 Trestného poriadku použiť v trestnom stíhaní proti obžalovanému ako dôkaz a následne sú potom právne irelevantné aj všetky ďalšie dôkazy na tento dôkaz nadväzujúce, čím na základe výsledkov takto vykonaného dokazovania, nemožno urobiť jednoznačný záver, že sa vôbec stal skutok, ktorý je uvedený v obžalobe, preto bol aj žalobca spod obžaloby oslobodený nič nemení na tom, že zavinené konanie bolo príčinou jeho vzatia do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.“.*

30. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku dospel k záveru, že právne závery krajského súdu vo vzťahu k nesplneniu podmienok pre vznik nároku na náhradu škody z titulu vzniknutých trov právneho zastúpenia (trov obhajoby) sú logické, rešpektujú účel vo veci aplikovaných právnych noriem – príslušných ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. Odôvodnenie napadnutého rozsudku je dostatočným podkladom pre výrok, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu aj v časti, ktorou zamietol žalobu sťažovateľa o náhradu škody z titulu trov právneho zastúpenia v sume 1 000 €, preto tieto právne závery nie sú zjavne neodôvodnené a ani arbitrárne, a sú tak ústavne akceptovateľné.

31. Ústavný súd dodáva, že krajský súd vychádzal zo správnej úvahy, že zodpovednosť štátu za škodu v zmysle predmetného zákona je objektívna, pričom pozitívne predpoklady na vznik nároku na náhradu škody pri rozhodnutí o väzbe sú vymedzené v ustanovení § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. Napriek tomu, že sťažovateľ naplnil jednu z podmienok v zmysle § 8 ods. 5 písm. b), t. j. bol oslobodený spod obžaloby, rozhodujúcim bolo aj hodnotenie, či súčasne nenaplnil aj niektorú z negatívnych podmienok vymedzených v § 8 ods. 6. Právny záver krajského súdu v tomto smere, že sťažovateľ si väzbu zaviniť sám, je konzistentný a logický. Ako podklad pre tento záver krajský súd použil predovšetkým výpoveď sťažovateľa v prípravnom konaní, z ktorej je zrejmé zavinené konanie sťažovateľa, ktoré z časti predchádzalo jeho vzatiu do väzby a ktoré zároveň viedlo k obave, že bude pokračovať v špecifikovanej trestnej činnosti (zadovážovanie drogy pre seba a iné osoby). Uvedený skutkový podklad je dostatočným podkladom pre formulovanie uvedeného právneho záveru o zavinení väzby sťažovateľom. Vyvodenie uvedeného právneho záveru zo špecifikovaného skutkového stavu nemožno považovať za svojvoľné. Z uvedeného vyplýva absencia príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým rozsudkom krajského súdu.

32. Predpokladom pre priznanie nároku na náhradu škody je naplnenie niektorej z podmienok podľa § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. a zároveň nenaplnenie niektorej z negatívnych podmienok vymedzených v § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z. Pre priznanie nároku na náhradu škody v zmysle uvedených ustanovení nie je potrebné preukázať, že rozhodnutie o väzbe, resp. väzba bola v rozpore s hmotnoprávnymi alebo procesnoprávnymi predpismi, alebo že bola svojvoľná (porovnaj m. m. Osváthová proti Slovenskej republike z 21. 12. 2010, bod 93). Vyslovenie porušenia práva podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru predpokladá, že porušenie niektorého z ustanovení čl. 5 ods. 1, 2, 3 a 4 dohovoru konštatoval vnútroštátny orgán alebo Európsky súd pre ľudské práva (porovnaj N.C. proti Taliansku z 8. 12. 2002, Bogdanovski proti Taliansku zo 14. 12. 2006). Ak porušenie nebolo konštatované, je čl. 5 ods. 5 dohovoru *ratione materiae* neaplikovateľný. Pokiaľ ide o vnútroštátne orgány, nie je nutné, aby vyslovili priamo porušenie konkrétneho ustanovenia dohovoru, lebo postačuje, ak je zrejmé,

že ich záver sa materiálne týka práva zaručeného dohovorom (Perksa ďalší proti Spojenému kráľovstvu z 12. 10. 1999, Danev proti Bulharsku z 2. 9. 2010).

33. Uvedené závery vo vzťahu k právu podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru možno zhrnúť tak, že k aplikácii čl. 5 ods. 5 dohovoru môže dôjsť iba v prípade, ak porušenie čl. 5 ods. 1, 2, 3 a 4 dohovoru bolo vyslovené vo vnútroštátnom konaní, resp. v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva. Vo vnútroštátnom konaní to prichádza do úvahy na základe sťažnosti podanej ústavnému súdu proti právoplatnému rozhodnutiu o väzbe, prípadne na základe dovolania podaného ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky (II. ÚS 568/2017). Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuvádza, že rozhodnutie, ktorým bol vzatý do väzby, prípadne iné nadväzujúce rozhodnutie týkajúce sa väzby, bolo predmetom ústavnoprávneho prieskumu ústavným súdom, resp. že proti týmto rozhodnutiam podal minister spravodlivosti Slovenskej republiky dovolanie. Takto je zrejmé, že vo veci sťažovateľovej väzby absentuje rozhodnutie, ktoré by konštatovalo porušenie niektorých z garancií obsiahnutých v čl. 5 ods. 1, 2, 3 a 4 dohovoru, prípadne ich ekvivalentu podľa právneho poriadku Slovenskej republiky (napr. v čl. 17 ústavy). Z uvedeného dôvodu nemožno uvažovať o vyslovení porušenia práva podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu.

34. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

35. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

III.3 K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

36. Predpokladom pre vyhoviecie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu je kumulatívne splnenie troch podmienok: (i) existencia žiadosti o ustanovenie právneho

zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť a to, že (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti, ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

37. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

38. Pretože ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú, je zjavné, že v danej veci ide zároveň o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 383/2019). Z tohto dôvodu ústavný súd nevyhovел žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu